

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

25.11.2020

Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Etmeliyiz! İktidar, Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi'ni Uygulasın!

Mirabel Kız Kardeşlerin katledildiği tarih olan 25 Kasım Günü 1981 yılında BM tarafından “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Günü” olarak ilan edilmiştir. Mirabel kardeşlerin katledilmesi üzerinden 60 yıl geçmesine rağmen kadınlar halen katledilmekte, şiddet görmekte, yok sayılmakta ve hakları gasp edilmektedir. Buna karşın kadınlar bu şiddete her zaman ve her yerde karşı çıkmış, bu şiddetle mücadele etmiş ve mücadelelerine de devam etmektedir. Dolayısıyla, şiddetin tarihi aynı zamanda kadın mücadelesinin ve kadınların şiddete karşı duruşunun da tarihidir.

Kadına yönelik şiddet artık pek çok alana yayılmış ve kadınlar fiziksel, psikolojik, ekonomik, sosyolojik ve daha farklı alanlarda etkilenmeye devam etmektedirler. Covid-19 Pandemisi döneminde kadınlar ekonomik ve sosyal alanlarda da mağdur edilmektedirler. Tüketici Hakları Derneği'nin 9 Mayıs 2020'de verdiği bilgiye göre; “Türkiye'de 24 milyon anne var ve bunların 4,8 milyonu açlık, 14,5 milyonu da yoksulluk sınırının altında yaşıyor”. Ekonomik ve sosyal haklar anlamında mağdur hale gelen kadınlar, belirli kurumlara başvuru yaparak çözüm aramak zorunda kalmışlardır. Bu durum derneğimize yapılan başvurulara da yansımıştır. 2020 yılının Ocak-Ekim ayları arasında derneğimizin internet sitesi aracılığıyla Genel Merkezimize 1120 kişi hak ihlali başvurusunda bulunmuştur. Bu başvuruların 539'u ekonomik ve sosyal haklar alanında olup, bunlardan 402'si kadınlar tarafından yapılmıştır. Ekonomik ve sosyal hak temelli hak ihlallerine ilişkin başvuru yapan kişilerin yaşlarına bakıldığında, 16-80 yaş aralığında değişmekte ve kadınlarda çok geniş bir yaş aralığına denk gelmektedir. İş gücü dağılımında erkeklere göre eşitsiz olanaklara sahip olan kadınlar, özellikle kayıt dışı alanda, süreli ve güvencesiz ve ev işçisi olarak çalıştıkları alanlardan ayrılmak zorunda bırakıldılar.

Dünya Ekonomik Formu (WEF) 2020 Cinsiyet Eşitliği raporuna göre Türkiye 153 ülke arasında 130. sıradadır. Dünyada, Türkiye'nin de yer aldığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi %60,5 ile cinsiyet eşitliği konusunda en geride yer almaktadır. Rapora göre kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması için 100 yıl, erkeklerle eşit ücrete sahip olması için 257 yıl geçmesi gerekir. Türkiye'nin de mevcut ekonomik ve politik yapısı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği normlarını yok saymakta ve bu anlayış, şiddetin daha da artmasına zemin hazırlamaktadır. Kadını ev içinde tutmaya dönük anlayış kadınların toplumsal yaşamda ve iş alanındaki varlığına engel olmaktadır. Kadının, her alanda temsiliyetindeki eşitsizliği görmek için siyasete katılımına bakmak dahi yetmemektedir. Parlamentoda 600 milletvekilin yalnızca 102'si kadındır. Siyaseten yönetim alanlarında eşbaşkanlık sisteminin resmiyette kabul edilmeyişi bu anlayışın sonucudur. Haksız ve hukuksuz bir şekilde görevden alınıp yerlerine kayyum atanan belediye eş başkanlarına, “eş başkanlığın” suçmuş gibi gösterilmesine bile tanıklık ettik. Bu durum Türkiye'de cinsiyete dayalı eşit temsiliyet önünde önemli bir siyasi iktidar engeli olduğunu göstermektedir.

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 28 şubesi, 6 temsilciği ve 7945 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin “tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır.”

Kadınların şiddete uğradığı alanların başında ev içi şiddet gelmektedir. Kadınlar çoğunlukla en yakınları tarafından katledilmekte, şiddet görmekte, tacize ve tecavüze maruz bırakılmaktadırlar. Neredeyse her gün birden fazla kadın katlediliyor. Yüzlerce kadın şiddete uğruyor ve bunun büyük bir kısmı kayıt altına alınamıyor. Kadınlar; şikayet ettiklerinde bunun bir çözüm olacağına, örneklerden yola çıkarak artık inanmaz hale gelmiş durumdadır. Kolluk, çoğu vakada ev içi şiddete karşı eğitilmediği için mağduru tekrar şiddet gördüğü alana geri gönderiyor. Kısmen şikayete konu olan ve yargıya taşınan vakalarda iyi hal indirimi ve haksız tahrik gibi gerekçelerle failer adeta mükafatlandırılıyor. Kadın sığınma evleri yeterli olmamakta, ihtiyaca cevap vermemekte, kısıtlı bir zaman diliminde kalan kadınlar süre bitiminde tekrar şiddete açık hale gelmektedir. Ekonomik olarak ve can güvenliği anlamında yoksun halde bırakılmaktadırlar. Covid-19 pandemi dönemi olan 2020 yılında kadına dair şiddet sayısının azaldığına dair İçişleri Bakanlığı açıklaması ise oldukça ilginçtir. Ev ortamında kalmak zorunda kalan kadınların şiddeti şikayet konusu yapmaması sayıların azaldığı biçimde yorumlanıyorsa oldukça vahim bir zihniyet problemi ile karşı karşıya olduğumuzun bilinmesi gerekir.

Ayrıca kadınların kazanılmış hakkı olan nafaka hakkı ortadan kaldırılmak istenmekte, çocuklarına bakmak zorunda kalan kadına, ekonomik anlamda ortak sorumluluk gerektiren ve ödenmesi zorunlu olan nafaka haksız bir kazanç olarak görülmekte ve ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

2011 Suriye iç savaşı ile başlayan mülteci göçü, kadınların emek ve bedenlerinin sömürüldüğü bir alan yaratılmıştır. Özellikle Suriyeli sığınmacı kadınlar ve farklı ülkelerden çalışmak amacıyla gelen mülteci kadınlar fuhuşa sürükleniyor, şiddete maruz kalıyor, kız çocukları istismar ediliyor, kadınlar ve çocuklar ucuz iş gücü olarak sömürüye maruz kalıyorlar. Mülteci kadınların maruz kaldıkları şiddet ne yazık ki dil problemi, işini kaybetme riski, sınır dışı edilme olasılığı, şiddet görme korkusu ve başka pek çok nedenlerden dolayı yargıya taşınmıyor. Yargıya taşınabilen durumlarda ise cezasızlık politikası devreye giriyor. Nadira Kadirova cinayeti örneğinde olduğu gibi.

Cezaevlerinde de kadınlar şiddete maruz kalmakta ve hak ihlallerine uğramaktadır. Bu durumla ilgili olarak kurumumuza başvurular yapılmaktadır. Şiddet vakaları gerek cezaevi içerisinde gerekse sevkler esnasında kolluk tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak bu şiddet vakalarında da yapılan başvurular “kovuşturma ve soruşturmaya gerek yoktur” denilerek işlem yapılmamaktadır. Ayrıca hapishanelerde çocuklu annelerinde yaşamış oldukları sorunlara dair çözüm üretilmiyor.

Ne yazık ki LGBTİ+'lar nefret suçlarına maruz kalmaya devam etmektedirler. Türkiye’de yasal anlamda cinsel yönetim ve cinsiyet kimliğine dayalı bir ayrımcılık olmamasına rağmen yasalar bu yönde uygulanmıyor. LGBTİ+'ların yaşadıkları ayrımcılık ne nefret suçlarında failin cezasız bırakıldığı örnekler oldukça fazladır. Yaşama, çalışma, barınma, örgütlenme, toplanma hakları sürekli olarak ihlal edilmekte, temel haklara erişimleri engellenmektedir.

Kadın hakları mücadelesinde en temel hak arama biçimi olan toplanma özgürlükleri sürekli olarak engellenmektedir. BM İnsan Hakları Savunucularının Korunması Bildirgesinin 5. Maddesinde “İnsan hakları ve temel özgürlükleri geliştirmek ve korumak amacıyla herkesin toplanma ve bir araya gelme hakkı olduğunu vurgular. Buna rağmen 25 Ağustos 2018 tarihinden beri İstanbul İstiklal Caddesi Galatasaray meydanının Cumartesi Annelerine yasaklanması annelerin ve kadınların mücadelesine karşı olunduğunun adeta sembolü olmuştur. Bunun yanı sıra LGBTİ+ ile ilgili toplantı gösteri ve etkinlikler “kamu güvenliği, insanları kin ve düşmanlığa sevk etme riski, kamu düzeni, suçun önlenmesi, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak” gibi soyut gerekçelerle

düzenli olarak yasaklanmaktadır. 2019'da 25 Kasım gösterileri İstanbul Valiliği tarafından yasaklanmış, görüşmeler sonucunda kısıtlı olarak yapılabilmektedir. 8 Mart 2020'de İstiklal Caddesinde geleneksel Feminist Gece Yürüyüşü yine Valilik tarafından yasaklanmış, alana geçişi engelleyen polis barikatı kurulmuş, barikatı aşmak isteyen kadınlara karşı göz yaşartıcı gaz kullanılmış, kadınlar gözaltına alınmış ve aşırı güç kullanılmıştır.

Devlet tarafından kadına yönelik her türlü şiddeti önlemek için tüm tedbirler alınmalıdır. Türkiye, 2011 yılında "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadeleye dair sözleşme" olan İstanbul Sözleşmesini imzalamıştır. İstanbul Sözleşmesini imzalayan devletler, Grevio isimli bir mekanizma tarafından denetleniyorlar. Grevio, 15 Ekim 2018 tarihinde açıklanan Türkiye Raporunda; kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda bütüncül ve sistematik bir değerlendirme yapılmadığını" dile getiriyor. Ve yine, kadın-erkek arasında, "ayrımcı kalıp, yargılar" konusunda da eleştirilerini dile getiriyor. Grevio "toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı şiddete ilişkin bildirim oranlarının değişikliğini de eleştiri konusu yapıyor. Raporun devamında "sivil toplum kuruluşlarına yönelik özellikle de İstanbul Sözleşmesi ve onun ilkelerini destekleyen bağımsız kadın örgütlerine yönelik giderek artan, kısıtlayıcı koşullar nedeniyle, endişe duyduğunu da belirtiyor. Bu çerçevede İstanbul sözleşmesine dair karalama kampanyalarına son verilmeli, Türkiye Anayasasındaki hükümlerle eş değer ve Anayasa'nın 90 maddesine göre değiştirilemez olan sözleşmenin yükümlülükleri eksiksiz yerine getirilmelidir. Yine Kadına karşı şiddete karşı 6284 sayılı yasadaki maddeler uygulanmalıdır.

Kadına yönelik şiddete karşı en etkili yolun kadınların mücadelesi olduğunu ve bu mücadeleyi sonuna kadar sürdüreceğimizi belirtmek isteriz.

İHD MERKEZİ KADIN KOMİSYONU